NVVB Boerhaavelaan 14
2713 HX Zoetermeer
Postbus 79
2700 AB Zoetermeer
079 - 361 77 47
www.nvvb.nl
nvvb@nvvb.nl

ING 491717
KvK 40482707
BTW nr. 8062.03.845.B.01

Datum 10 maart 2014

Ministerie van Veiligheid en Justitie
T.a.v. staatssecretaris mr. F. Teeven MPM
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Onderwerp: Concept-Wetsvoorstel scheiden zonder rechter

Geachte heer Teeven,

Graag reageren wij op het consultatieverzoek ten aanzien van het conceptwetsvoorstel "Scheiden zonder rechter". Bij het verzoek is tevens ons advies gevraagd over de hoogte van het bedrag dat aan leges in rekening gebracht moet worden aan echtgenoten die hun echtscheiding uit laten spreken door de ambtenaar van de burgerlijke stand.

De aanleiding voor dit conceptwetsvoorstel ligt in het regeerakkoord 'Bruggen slaan'. Daarin is opgenomen dat een echtscheiding zonder tussenkomst van de rechter mogelijk wordt als er geen kinderen betrokken zijn en partners overeenstemming over de scheiding hebben bereikt. Wij zijn van mening dat deze taak goed bij de ambtenaar van de burgerlijke stand belegd kan worden.

De werkzaamheden van de ambtenaar van de burgerlijke stand bij de totstandkoming van de echtscheiding, vragen bijzondere aandacht. Een voorbeeld is de controle van zaken zoals de aanwezigheid van minderjarige kinderen. Als aan alle voorwaarden is voldaan maakt de ambtenaar van de burgerlijke stand de akte van echtscheiding op. Het is van belang dat duidelijk is wanneer de echtscheiding feitelijk in werking treedt. Hierbij ligt onze voorkeur op de datum waarop de akte van echtscheiding door de ambtenaar van de burgerlijke stand wordt ingeschreven. In verband met actualiteit van het rechtsfeit en om mogelijk misverstanden te voorkomen bevelen wij aan om niet te kiezen voor de datum waarop de latere vermelding aan de huwelijksakte wordt toegevoegd.

Bij de handelingen rondom de ontbinding van het huwelijk is in het voorgestelde proces ook een informerende rol voor de ambtenaar van de burgerlijke stand benoemd. Deze rol zien wij primair voor zaken die verband houden met direct aan personen- en familierechtelijke verbonden formele en materiële zaken rondom de echtscheiding. Indien verwacht wordt, dat in deze informerende rol bijvoorbeeld eventuele gevolgen voor het pensioen aan de orde komen, dan betreft dit een uitbreiding van taak en rol van de ambtenaar van de burgerlijke stand in het algemeen. In dat geval zal een gesprek moeten plaatsvinden over financiële consequenties voor gemeenten en eventuele facilitering (voorlichtingsmateriaal e.d.).

In de Memorie van Toelichting stelt u dat door de overheid verstrekte diensten in beginsel kostendekkend moeten zijn en dat er daardoor leges verschuldigd zijn voor de afhandeling van de echtscheiding door de ambtenaar van de burgerlijke stand. Het is in dit stadium niet mogelijk een reële inschatting van de kosten voor gemeenten te maken. Dit komt met name doordat er op voorhand onvoldoende ingeschat kan worden hoeveel tijd de ambtenaar van de burgerlijke stand kwijt zal zijn met het gehele proces.

Naast de tijdsbelasting in verband met de directe werkzaamheden van de ambtenaar van de burgerlijke stand zijn er ook andere kosten voor gemeenten. Dit betreft met name ICT-kosten doordat er een nieuw onderdeel echtscheiding in de module burgerlijke stand ontwikkeld moet worden. Ook zullen er kosten zijn met betrekking tot opslag voor gegevens, akten en latere vermeldingen, kosten voor opleiding en overheadkosten. Wij vragen u dit te betrekken in de kostendekkendheid voor gemeenten.

We achten het van belang dat gemeenten het voorgestelde proces kostendekkend kunnen uitvoeren. Wij adviseren dan ook voor dit proces een bedrag aan te houden dat gelijk is aan de huidige griffierechten. Voor 2014 komt dit neer op een bedrag van €282,-. Uitgaande van het feit dat dit bedrag toereikend is voor Justitie, zal dit ook moeten zorgen voor een toereikende kostendekking voor het gemeentelijk proces. Wel stellen wij voor de tijdsbelasting van het gehele proces binnen 1 jaar na invoering bij gemeenten te evalueren zodat het hele proces op termijn kostendekkend is.

In het voorgestelde proces is een speciale rol weggelegd voor het bureau Landelijke Taken te Den Haag. Dit speciale bureau van de burgerlijke stand zal veel meer tijd nodig hebben in vergelijk met overige gemeenten in Nederland. Dit betreft zowel meer tijd voor het verstrekken van informatie en voorlichting, als ook de beoordeling en de opmaak van de akten. Dit komt doordat het doorgaans zaken zal betreffen waarbij buitenlandse brondocumenten betrokken zijn. Het bureau Landelijke Taken kan veelal geen gebruik maken van de in Nederland beschikbare registers zoals de BRP en de registers van de burgerlijke stand. Hierdoor zal er voor de gemeente Den Haag, in relatie tot andere Nederlandse gemeenten, uiteindelijk een hoger bedrag nodig zijn om kostendekkendheid te bewerkstelligen.

Wanneer het wetsvoorstel wordt aangenomen dient bij het vaststellen van het moment in werking treden rekening gehouden te worden met de nodige ICT aanpassingen bij gemeenten. Pas wanneer de gemeentelijke systemen aan de nieuwe wet zijn aangepast kunnen gemeenten de wet goed uitvoeren.

Tot slot wijzen we u er op dat het conceptwetsvoorstel "Scheiden zonder rechter" ook leidt tot een wijziging van het besluit burgerlijke stand. Hierin zullen uitvoeringszaken nader geregeld moeten worden. Denk hierbij aan de inhoud van de echtscheidingsakte, van de latere vermelding en van uittreksels.

Uiteraard zijn wij bereid tot nader overleg naar aanleiding van bovenstaande.

Hoogachtend,
Het bestuur van de Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken,

S.A.J. Rijsdijk
voorzitter

B. Wilpshof
secretaris